

Добридень Вам — Валю, Дмитрику, Василю Карповичу, Ольго Григорівно!

Пишу Вам із місця роботи, куди щойно добився. Я дуже журюсь Вами, своїми батьками. Валю, напиши, як там було мамі після побачення зі мною. В мене все гаразд. Здоров'я нічого, робота буде зовсім не тяжка (шити рукавиці), час для самоосвіти буде теж. Одне зле — в мене мало книжок, то доведеться поки крутитися з тим, що я маю.

Валю, насамперед, звернися з офіційним запитом до видавництва “Радянський письменник”, щоб Тобі повернули рукопис моєї поетичної збірки¹, яка лежала у них до цього лихоліття. По-друге, зроби запит до суду, оскільки у вирокові суду ні словом не згадано про друкарську машинку. Може, Тобі її повернуть. Коли в пресі будуть якісь згадки про мене, то прошу надіслати мені такі вирізки з газет, бо цілий рік я буду без газет і без журналів, а читати тільки те, що одержують інші. Ще таке: прошу в кожному з листів переписувати мені по 2-3 вірші Рільке (насамперед, попереписуй Сонети до Орфея, коли знайдеш перший том Рільке). Чи одержала Ти мого листа з Києва, який я написав на 6 сторінках? Як Ти почуваєш себе матеріально? Знай, що слати мені покищо нічого не можна, крім листів. Отже, мені бажано було б знати всі літературні новини, бо й Літературної України я цілий рік не зможу читати, не кажучи вже про журнали республіканські (а союзні газети і журнали тут передплачують інші, то це я читатиму).

Морально я почуваюся незле. Думаю, що ці роки зможуть мені дещо дати — і для розвитку, і для досвіду, і для творчості. Напиши, як там Льоля, Ліля, Марта², бо я нічого не знаю про них.

Я зараз уже міг би просити особистого побачення, але не хочу завдавати Тобі клопоту із подорожжю бозна куди. Правда, це недалеко від Москви (годин 10 їзди), але взимку це досить було б марудно для Тебе. Втім, напиши, як Ти сама дивишся на ці речі.

Вітай Шуру і Валентина, моїх знайомих. Тут зараз зовсім тепло, хоч і сніг, але вологий. Бо річна температура тут приблизно така ж, як і в Києві, бо це і на одній широті з ним. Вітай

Василя, Риту.

Валю! Знай, що Дмитрикові не буде соромно за батька.

Зроби запит до логінових³, аби повернули Тобі ті книги і рукописи, які не були долучені до справи і не були повернуті Тобі. Я робив такі запити зі свого боку, але з того нічого не вийшло, хоч я і дуже наполягав, особливо з приводу мого рукопису, який лежить у видавництві.

Перепишу Тобі кілька перекладів із Гете:

[Далі йдуть переклади з Гете: "Вислухай увостаннє, борячи втому вій...", Відвідини, "На взгір'ї грядку обліг моріг...", Лугова троянда.]

Навчи цього вірша Дмитрика, дорога моя. І не журися за мною так, як я журюся Тобою.

Цілую Тебе. Чекайму листа.

Моя адреса: Мордовская АССР, 431200, Теньгушевский район, пос. Барашево, учреждение ЖХ 385/3-5.

17.12.72 р.

Ваш Василь

¹ “Зимові дерева“.

² Дружини заарештованих — І. Світличного, Є. Сверстюка, Ів. Дзюби.

³ Під “логіновими“ Стус має на увазі кагебістів: від прізвища слідчого Логінова.